

„ISKRAN“ TOIMITUKSESTA EROAMISEN SYISTÄ

Geneve, helmikuun 20 pnä 1904

Kunnioitettavat toverit!

Koska te koskettelette kirjasessanne niitä syitä, jotka aiheuttivat eroamiseni „Iskran” toimituksesta, pyydän teitä ottamaan liitteenä kirjaseenne vastaukseni tov. Plehanovin tammikuun 29 pnä 1904 tov. Martoville kirjoittamaan kirjeeseen, joka on julkaistu Martovin kirjasessa taistelusta „piiritystilaa vastaan”.

Tov. Plehanov katsoo, että asian selostaminen toimitukselle kirjoittamassani kirjeessä on *epätarkkaa*. Mutta *ainoatakaan tosiasioihin perustuva* oikaisua hän ei antanut eikä voinut antaa. Hän vain täydensi selostustani kertomalla *epätarkasti* hänen ja minun välillä käydyistä yksityiskeskusteluista.

Yleensä puhuen pidän viittauksia yksityiskeskusteluihin varmana merkinä vakavien argumenttien puuttumisesta. Minä olen nytkin samaa mieltä, kuin tov. Plehanovkin oli vielä äskettäin niihin viittauksiin nähden, joita tov. Martov teki yksityiskeskusteluihin (Liigan pöytäkirjat, s. 134), nimittäin että sellaisia keskusteluja tuskin voidaan „tarkasti kertoa” ja että „polemiikki” niiden johdosta „*ei johda mihinkään*”.

Mutta kun kerran tov. Plehanov on jo esittänyt yksityiskeskustelujamme, niin katson itselläni olevan oikeuden selventää ja täydentää niitä, sitäkin suuremmalla syyllä, kun nuo keskustelut käytiin kolmansien henkilöiden läsnäollessa.

Ensimmäinen keskustelu, jolloin tov. Plehanov puhui päätöksestään * ottaa ero siinä tapauksessa, jos minä ehdottomasti kieltäydyin suostumasta kooptointiin, oli Liigan edustajakokouksen päättymispäivän iltana ja seuraavan päivän aamuna puolueen Neuvoston kahden jäsenen läsnäollessa. Keskustelun aiheena oli kysymys myönnytyksistä oppositiolle. Plehanov oli myötenantamisen välttämättömyyden kannalla, katsoen epäilemättömäksi, että oppositio ei alistu puolueen Neuvoston minkäänlaiseen päätökseen ja että puolueen täydellinen kahtiajakaantuminen voi tapahtua viipymättä. Minä olin sillä kannalla, että Liigassa tapahtuneen jälkeen, Keskuskomitean edustajan Liigan edustajakokouksessa toteuttamien toimenpiteiden jälkeen (ja tov. Plehanov osallistui noiden jokaisen toimenpiteen käsittelyyn ja hyväksyi ne täydellisesti) — ei voida antaa myöten anarkistiselle individualismille ja että erikoisen kirjallisuusryhmän esiintyminen (jonka minä olin moneen kertaan keskusteluissa Plehanovin kanssa katsonut hänen mielipidettään vastaan täysin sallittavaksi) ei vielä ehkä välttämättä merkitse kahtiajakaantumista. Kun keskustelu päättyi siihen, että yhden meistä on otettava ero, niin sanoin heti, että minä eroan, koska en halua häiritä Plehanovia yrittämästä sovittaa konfliktia, yrittämästä välttää sitä, mitä hän piti kahtiajakaantumisena.

Tov. Plehanov on nyt minua kohtaan niin herttainen, ettei voi löytää muita vaikuttimia ottamaani askeleeseen kuin mitä pelkurimaisimman oveluuden. Maalatakseen tuon ominaisuuteni kaikkein elävimmän väreän tov. Plehanov panee kontolleni sanat: „Jokainen sanoo: ilmeisesti Lenin on väärässä, koska Plehanovkin on hänen kanssaan eri mieltä”.

Värit ovat sakeita, muuta ei voi sanoa! Niin sakeita, että tuloksena on jopa ilmeinen mahdottomuus, jota tov. Plehanov ei huomaa. Jos olisin ollut varma siitä, että „jokainen” katsoo Plehanovin olevan oikeassa (kuten Plehanov itseltään vaatimattomasti ajattelee) ja jos olisin katsonut välttämättömäksi ottaa huomioon tuon jokaisen mielipiteen, niin

---

* Pyrkimyksessään tarkkuuteen tov. Plehanov innostui vähän liikaa huomauttaessaan: Plehanovilla ei ollut oikeutta *päättää* kooptoida, sillä sääntöjen mukaan täytyy kooptaation olla yksimielistä. Se ei ole oikaisu, vaan veruke, koska säännöt kieltävät tietyt organisatoriset *toimenpiteet* yksimielisyyden puuttuessa, mutta ei *päätöksiä*, joita monet henkilöt liian usein tekevät vain näön vuoksi ja joita ei seuraa teot.

ilmeistä on, etten olisi koskaan halunnut erota Plehanovista, vaan olisin lähtenyt hänen kanssaan tässäkin tapauksessa. Haluten esittää käyttäytymiseni vihonviimeisen rumaksi ja halpamaisista vaikuttimista johtuvaksi tov. Plehanov pani kontolleni vaikuttimen, jossa ei ole *mitään järkeä*. Minä muka niin kovin pelkäsini erota Plehanovista jossain suhteessa, että — erosin hänestä. Tökeröstipä se tov. Plehanovilta käy.

Todellisuudessa ajatukseni oli: parempi on että minä poistun, sillä muussa tapauksessa minun eriävä mielipiteeni tulee haittaamaan rauhan solmimisyrityksiä Plehanovin puolelta. En halua häiritä yrityksiä; ehkä pääsemme yksimielisyyteen rauhanehdoissakin, mutta en katso voivani vastata toimituksesta, jolle ulkomaiset kerholaiset *tuolla tavalla* tyrkyttävät ehdokkaita.

Muutaman päivän kuluttua todellakin käväisin Neuvoston erään jäsenen kanssa Plehanovin luona, ja keskustelumme Plehanovin kanssa kävi seuraavasti:

— Tiedättehän, että toisinaan on sellaisia riitaisia vaimoja,— sanoi Plehanov,— että heille täytyy antaa myöten välttääkseen hysteerisiä kohtauksia ja äänekkästä skandaalia yleisön edessä.

— Ehkä,— vastasin minä,— mutta on annettava myöten siten, että voisi säilyttää itsellään voiman vieläkin suuremman „skandaalin” estämiseksi.

— Mutta poistuminen — se merkitsee antaa myöten kaikessa,— sanoi Plehanov.

— Ei aina,— väitin minä ja viittasin Chamberlainin esimerkkiin. Ajatukseni oli juuri se, jonka lausuin kirjallisestikin: jos Plehanov onnistuu saamaan aikaan rauhan, joka on hyväksyttävissä myös enemmistölle, jonka riveissä Plehanov niin kauan ja niin tarmokkaasti oli taistellut, niin silloin en minäkään aloita sotaa; jos ei onnistu, niin säilytän toimintavapauden voidakseni paljastaa „riitaisan vaimon”, ellei häntä *edes* Plehanovkaan saa rauhoittumaan ja asettumaan.

Samassa keskustelussa mainitsin Plehanoville (joka ei vielä tietänyt opposition ehtoja) „päätöksestäni” mennä Keskuskomiteaan (minä saatoin „päättää” siitä, mutta Keskuskomitean kaikkien jäsenten piti tietenkin antaa suostumuksensa). Plehanov suhtautui täysin myötätuntoisesti tähän suunnitelmaan viimeisenä yrityksenä tulla toimeen

„riitaisan vaimon” kanssa edes jollakin tavalla. Kun minä kirjeessäni Plehanoville marraskuun 6 p:nä 1903 lausuin mielipiteen, että ehkä hän yksinkertaisesti luovuttaa toimituksen martovilaisille, niin Plehanov vastasi (marraskuun 8 p:nä)... „Olette nähtävästi huonosti käsittäneet aikomukseni. Selitin ne eilen vielä kerran tov. Vasiljeville” (Keskuskomitean jäsenelle, joka oli Liigan edustajakokouksessa). Samalle tov. Vasiljeville Plehanov kirjoitti marraskuun 10 p:nä kysymyksestä, joka koski „Iskran” 52. numeron ilmestymisen jouduttamista tai pidättämistä, jossa numerossa piti julkaista tiedoitus edustajakokouksesta: ... „Tiedoituksen julkaiseminen edustajakokouksesta merkitsee: 1) joko pitää kirjoittaa siitä, että Martov ja muut eivät osallistu „Iskraan”, tai 2) pitää evätä se Martovilta,— ja silloin hän kirjoittaa siitä erikoisessa lehtisessä. Kummassakin tapauksessa se saattaa kahtiajakaantumisen yleisön tietoon, *mutta juuri sitä meidän täytyykin nyt karttaa*” (kursivointi minun. N. L.). Marraskuun 17 p:nä Plehanov kirjoitti samalle toverille: ... „Mitä mieltä Te olette Martovin ja muiden viivyttämättömästä kooptoisesta? Minä alan olla sitä mieltä, että se olisi keino asian selvittämiseksi pienimmin vaikeuksin. *Ilman Teitä en halua ryhtyä toimenpiteisiin*”... (kursivointi Plehanovin).

Noista otteista näkyy selvästi, että Plehanov pyrkii toimimaan solidaarisesti enemmistön kanssa haluten kooptoida toimituksen vain rauhaa varten ja rauhan ehdolla, ei lainkaan sotaa varten enemmistöä vastaan. Kun kävi päinvastoin, niin se osoitti vain sen, että anarkistisen individualismin rattaat ovat boikotin ja desorganisoinnin taktiikassa päässeet liian kovaan vauhtiin; voimakkaimmatkaan jarrut eivät tehonneet. Se on tietenkin hyvin valitettavaa, ja Plehanov, joka halusi vilpittömästi rauhaa, joutui ikävään asemaan; mutta syyn vierittäminen yksistään minun niskoilteni ei vetele.

Mitä tulee Plehanovin sanoihin myöntymisestäni vaikenemaan sopivaa „ekvivalenttia” vastaan ja hänen korskeaan lausumaansa: „En katsonut tarpeelliseksi ostaa hänen vaikenemistaan”, niin tuo polemiikkitemppu tekee vain koomillisen vaikutuksen, kun sitä verrataan niihin sanoihin, jotka edellä siteerasin kirjeestä marraskuun 10 p:ltä. Juuri Plehanov antoi mitä suurimman merkityksen kysymykselle vaikenemisesta, siitä, ettei kahtiajakaantumista saatettaisi yleisön

tietoon *. Mikä olisi ollut luonnollisempaa kuin se, että tiedoitin hänelle suostumuksestani siihenkin rauhan ehdolla? Puheet myönnytyksestä „ekvivalenttia” vastaan ja „ostamisesta” panevat vain odottamaan, että seuraavalla kerralla Plehanov tiedoittaa yleisölle Leninin valmistavan väärää rahaa sentapaisia ostoja varten. Onhan sellaista emigranttien sanaharkkojen yhteydessä ollut — sopiva ilmapiiri on olemassa.

Tov. Plehanovin kirje johtaa tahtomattakin ajatukseen: eikö hän joudu nyt *ostamaan* itselleen oikeutta olla vähemmistössä? Vähemmistön taktiikka niin sanotussa puolueäänenkannattajassamme on käynyt jo selväksi. Pitää pyrkiä jättämään varjoon kiistakysymykset ja tapaukset, jotka ovat todella johtaneet eroomme. Pitää pyrkiä todistamaan, että Martynov oli paljon lähempänä „Iskraa” kuin Lenin, — miten nimenomaan, missä suhteessa nimenomaan ja missä määrin nimenomaan, sitä tulee sotkeutunut uuden „Iskran” toimitus vielä kauan pohtimaan. Polemiikissa pitää persoonalliset hyökkäykset farisealaisesti tuomita — mutta teoissa valaa koko taistelu sotaretkeksi persoonaa vastaan, kaihtamatta sitäkään, että „vihollisen” kontolle pannaan sängen sotkuisia turmiollisia ominaisuuksia mitä huolettomimmasta suorasukaisuudesta mitä pelkurimaisimpaan oveluuteen saakka. Kunhan vain kävisi nasevammin. Ja meidän uusilta liittolaisiltamme, tov. Plehanovilta ja Martovilta, se käy niin nasevasti, että kohta he eivät jää missään jälkeen kuuluisista bundilaisista kuuluisine „pakanoimisineen”. Liittolaiset pommittavat minua panssarilaivoistaan niin innokkaasti, että minulla herää ajatus: eiköhän tämä ole kauhean kolmikon kahden kolmasosan salaliitto? Eiköhän minunkin pidä tekeytyä loukkaantuneeksi? Eikö pidä alkaa parkua „piiritystilasta”? Sehän on toisinaan niin mukavaa ja niin edullista...

Sitä varten muuten, että tulisi todelliseksi vähemmistön puoluelaiseksi, tov. Plehanovin pitänee vielä ottaa kaksi pikkuaskelta: ensinnäkin tunnustaa se, että se sääntöjen ensimmäisen pykälän sanamuoto, jota tov. Martov ja Axel-

* À propos (Tästä puheen ollen. *Toim.*). Nimenomaan Plehanov vaati erittäin tarmokkaasti, ettei Liigan pöytäkirjoja ja puolueen edustajakokouksen pöytäkirjojen *loppuosaa* julkaistaisi, sitä loppuosaa, missä Plehanov ilmoittaa, että hän ottaa itselleen kaiken moraalisen vastuun suoranaisestä äänestyksestä vanhaa niin sanottua toimitusta vastaan, sitä loppuosaa, jossa hän sanoo luulevansa, ettei puolue ole köyhtynyt kirjallijavoimista, — jonka ilmoituksen eräs vähemmistön edustaja nimitti valeklassillisen tyyliseksi paraatimaiseksi fraasiksi.

rod edustajakokouksessa puolustivat (ja josta he nyt visusti vaikkenevat), ei ole askel opportunistiin, ei ole perääntymistä porvarillisen individualismin edessä, vaan uusien, todella sosialidemokraattisten, akimovilaisesti martovilaisten ja martynovilaisesti axelrodilaisten organisatoristen katsomusten jyvä. Toiseksi, tunnustaa se, että taistelu vähemmistöä vastaan edustajakokouksen jälkeen ei ollut taistelua puoluekurin karkeitä rikkomisia vastaan, sellaisia agitaatiomenetelmiä vastaan, jotka synnyttävät vain suutumusta, ettei se ollut taistelua anarkismia ja anarkistista fraasia vastaan (ks. Liigan pöytäkirjojen ss. 17, 96, 97, 98, 101, 102, 104 ja monia muita), vaan taistelua „piiritystilaa”, byrokratismia, formalismia y.m. vastaan.

Tämänlaatuisia kiistakysymyksiä minun pitää käsitellä yksityiskohtaisesti kirjassessa, jota valmistelen nykyään painoon. Mutta toistaiseksi... toistaiseksi tarkastelemme Gogolin tyyppien galleriaa, jonka on avannut meidän johtava äänenkannattajamme, joka on ottanut säännöksi esittää lukijoille arvoituksia. Kuka on kuin suorasukainen Sobakevitsh, joka polkee kaikkien itserakkautta, tuota noin — varpaille? Kuka on kuin ovela Tshitshikov, joka ostaa kuolleiden sielujen mukana myös vaitiolon? Kuka on kuin Nozdrev tai Hlestakov? kuin Manilov tai Skvoznika-Dmuhhanovski? Mielenkiintoisia ja opettavaisia arvoituksia... „Periaatteellista polemiikka”...

N. Lenin

*Julkaistu v. 1904 kirjassessa
„Kommentaareja Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian
ulkomaisen liigan toisen edustajakokouksen pöytäkirjoihin”.
Geneve*

*Julkaistaan
kirjassen tekstin mukaan*